

Kontaktna mreža

Tehnologija održavanja kontaktne mreže

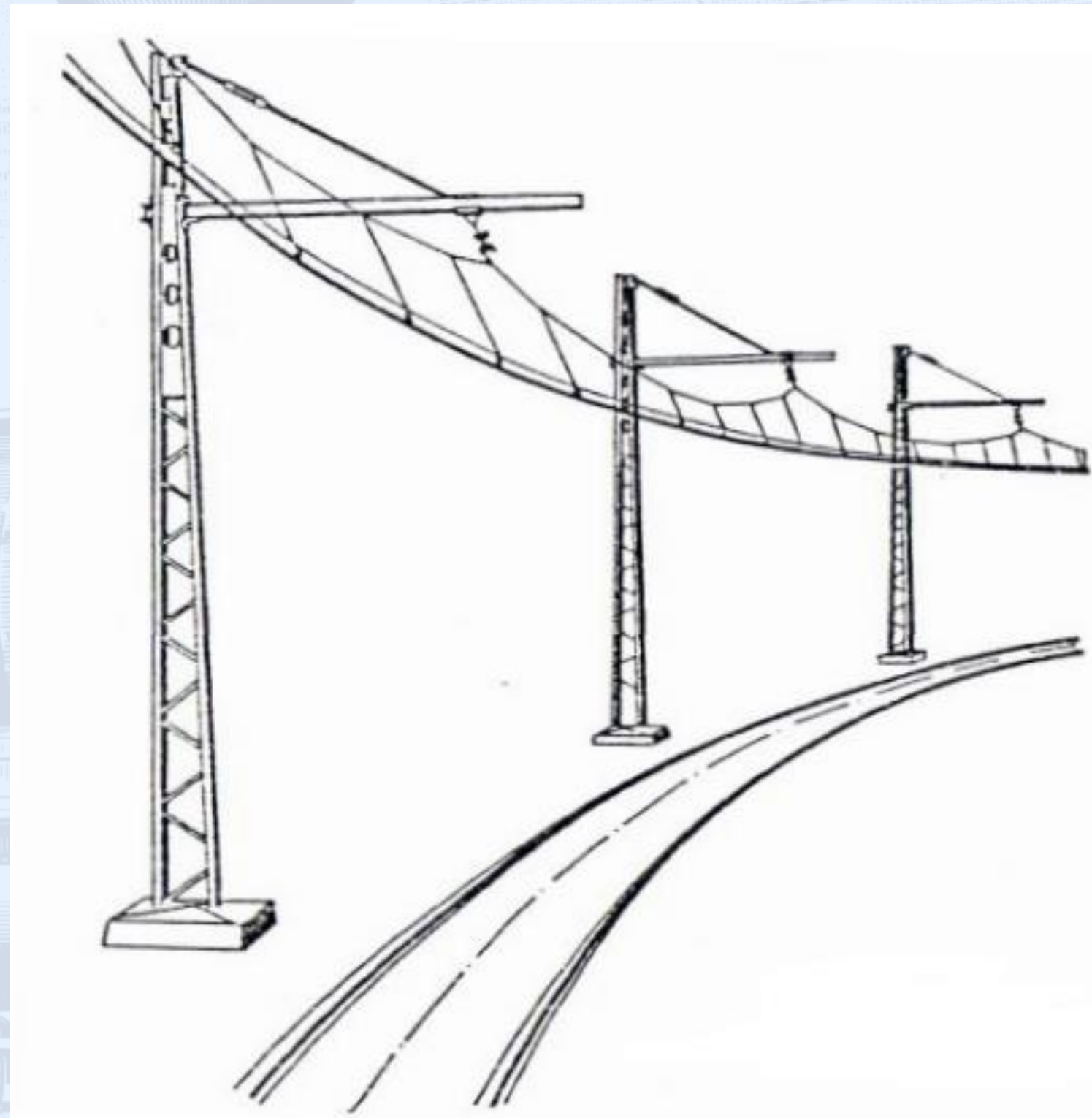
Tijana Ostojić
Natalija Sotirov
Stefan Lepojević

Šta je kontaktna mreža

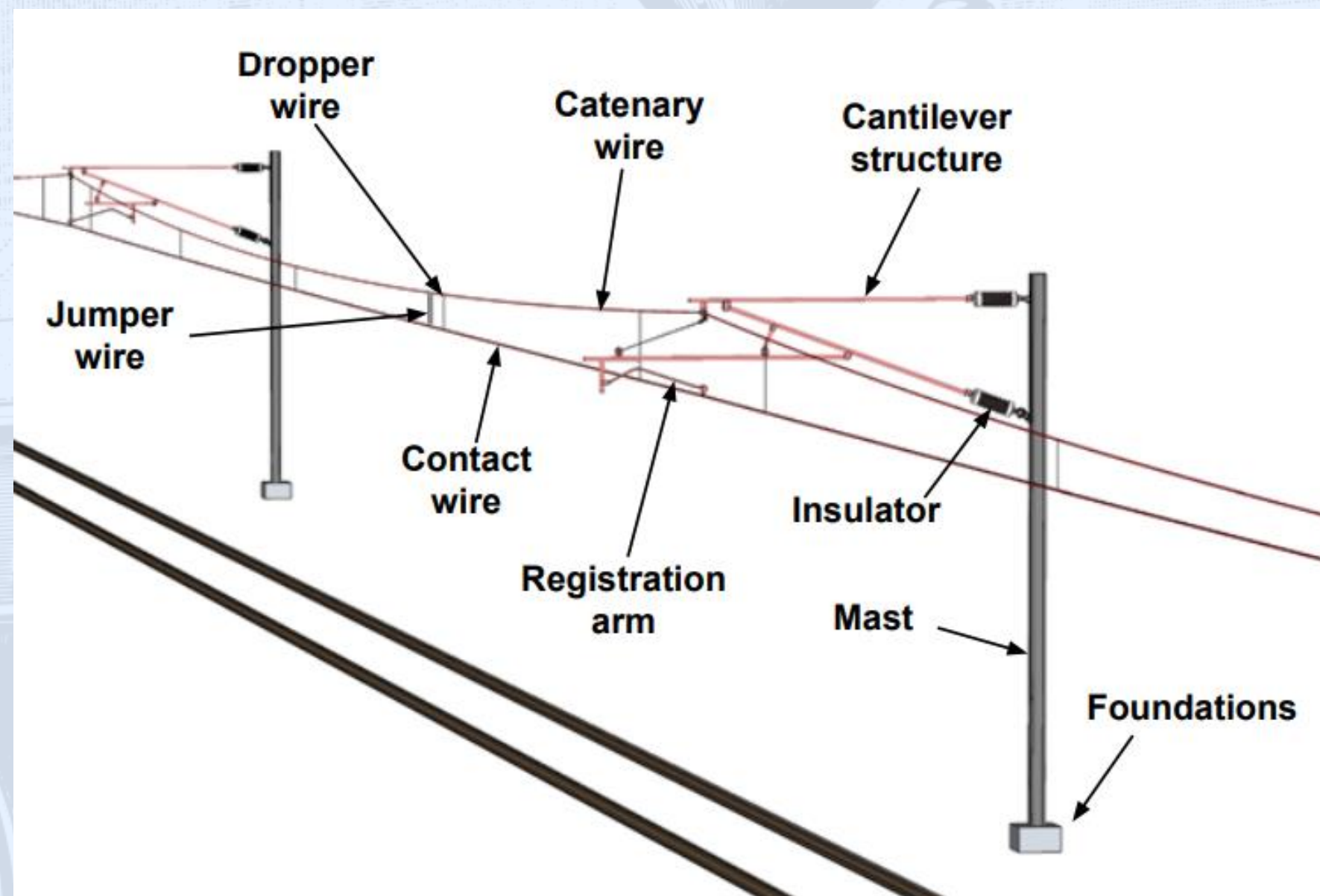
Kontaktna mreža je deo železničke infrastrukture koji služi za napajanje električnih vozova strujom pomoću kontaktne žice iznad pruge.

Glavni delovi

Kontaktna žica
Nosači i stubovi
Izolatori
Napinjači
Uzemljenje

Funkcionisanje kontaktne mreže

Struja dolazi iz podstanice do kontaktne žice.

🔋 ⚡ Pantograf na lokomotivi dodiruje žicu i preuzima struju. 🔋 ⚡

Struja ide u vučne motore i pokreće voz.

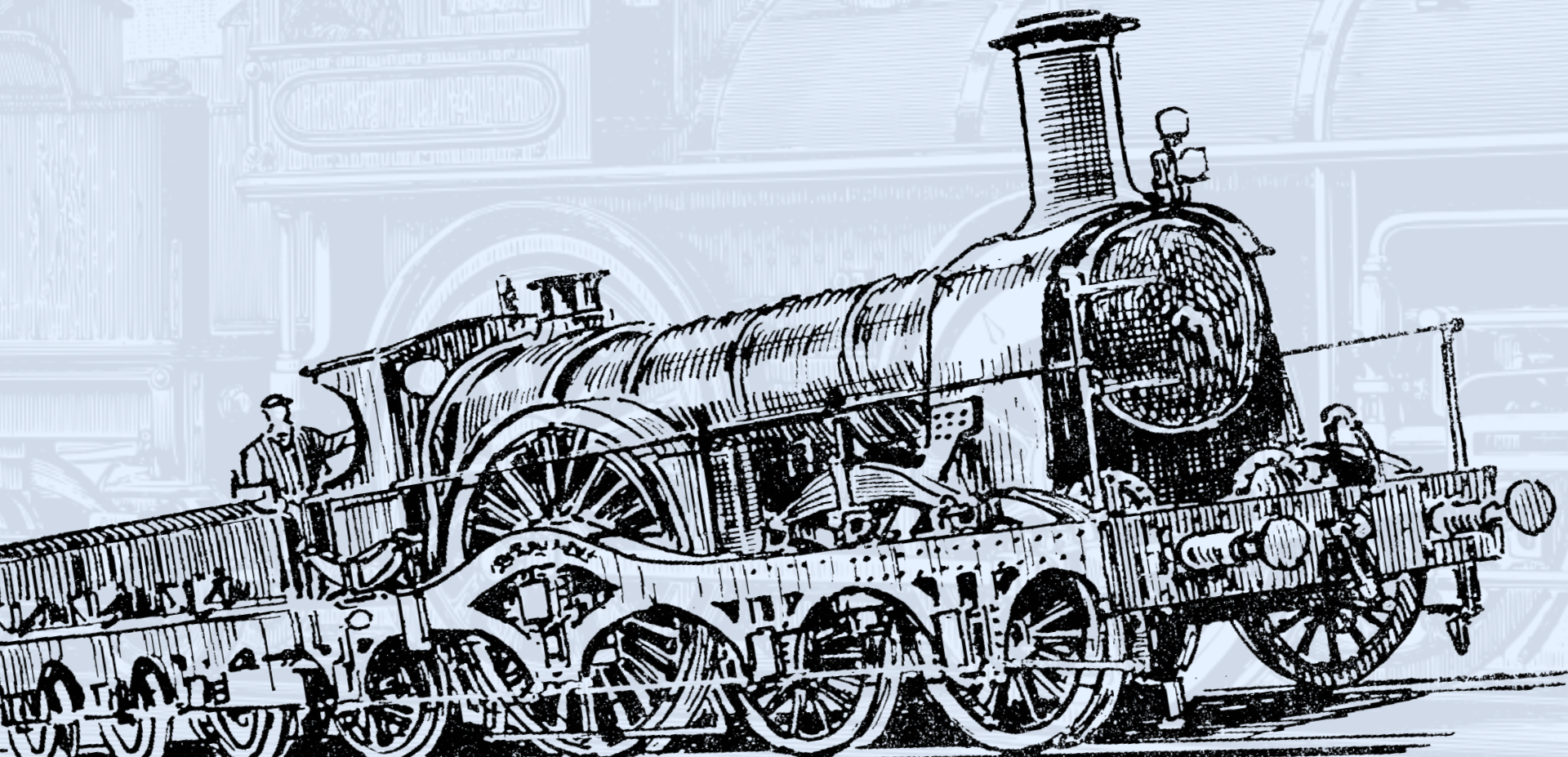
Vraća se kroz šine nazad u sistem.

Zašto je važna?

- 🏔️ Omogućava ekološki prihvatljiv i efikasan transport.
- 🏔️ Veća pouzdanost i manji troškovi u poređenju sa dizel lokomotivama.

Tehničke karakteristike:

Napon u mreži -25kV, jednosmerni ili naizmenični

Visina kontaktne mreže: 5-6m iznad giš

Brzina vozova: mora biti stabilna (200+km/h)

Napajanje kontaktne mreže

Električnom energijom iz EVP

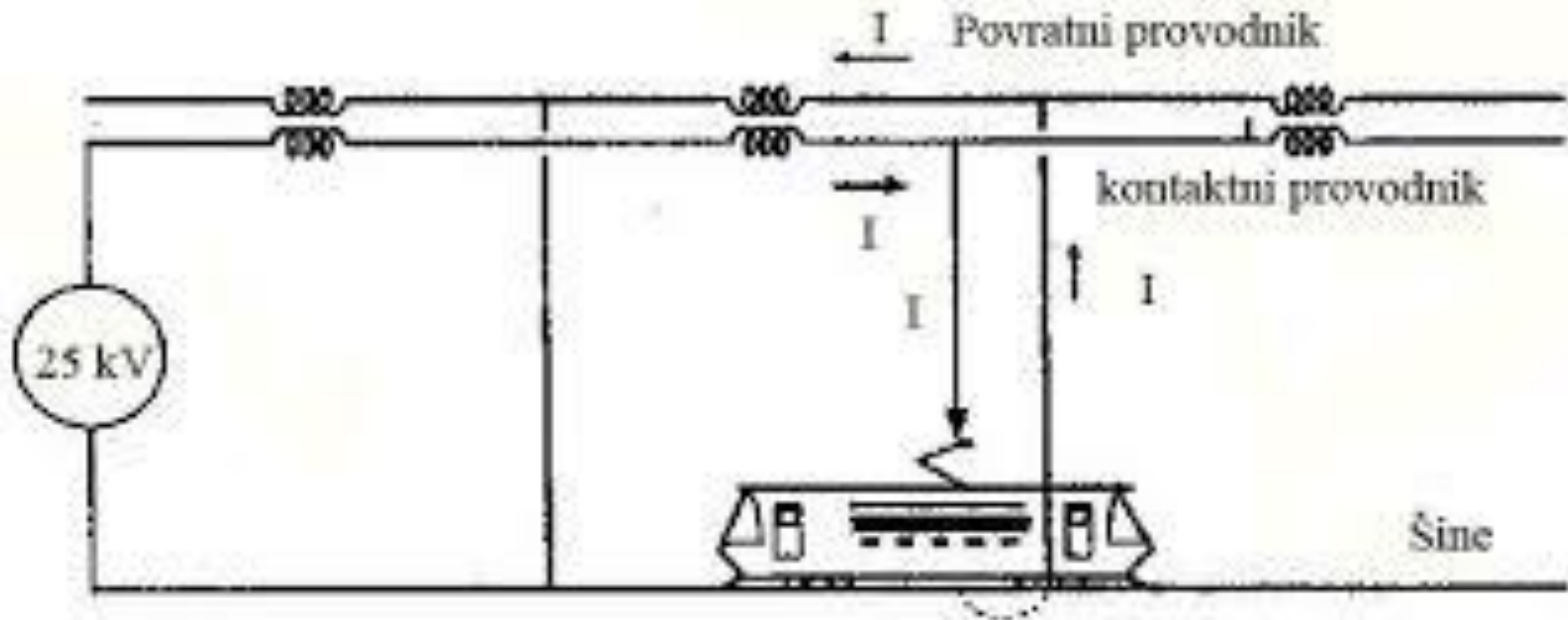
Struktura napajanja kontaktne mreže:

1. Visokonaponska mreža- energija dolazi iz elektrodistribucije, npr 110kV ili 220kV
2. Železnička trafostanica- visoki naponi ulaze koje uključuju transformator, prekidače, osigurače, merne uređaje.
3. Napajanje u kontaktnoj mreži

Energija ide u napojni vod i dalje u kontaktnu žicu

Žica → Pantograf → Energija

The background features a detailed, light blue illustration of a steam locomotive, likely from the late 19th or early 20th century. The locomotive is shown from a side profile, facing right. It has a large smokestack, a tall chimney, and large spoked wheels. The entire scene is overlaid with a semi-transparent circuit board pattern, with lines and dots representing electronic components. The title text is prominently displayed in the upper left quadrant.

Kako se zatvara strujno kolo?

- Struja ide kroz transformator → kontaktna mreža → pantograf → elektromotor lokomotive.
- Vraća se putem točkova i šina nazad do uzemljenja i trafostanice
- Time se zatvara strujno kolo.

EVP – Elektrovučna podstanica

Transformatorska stanica u kojoj se napon pomoću transformatora smanjuje sa 110 kV na 25kV.

U Srbiji sistem koristi 25kV, 50Hz naizmeničnu struju.

Razmeštaj EVP duž pruge vrši se pomoću sledećih faktora:

- ❖ Obim saobraćaja na datoj mreži
- ❖ Uzdužni profil pruge
- ❖ Jednokolosečna ili dvokolosečna pruga
- ❖ Faze elektroprivredne mreže na koje će se izvršiti priključak

Sekcionisanje kontaktne mreže

Sekcionisanje znači podela kontaktne mreže na više električnih delova (sekcija) radi lakše kontrole, održavanja i bezbednosti.

Sekcije se razdvajaju pomoću:

- ❖ Sekcionih izolatora
- ❖ Prekidača i rastavljača
- ❖ Neutralnih zona (bez napona)

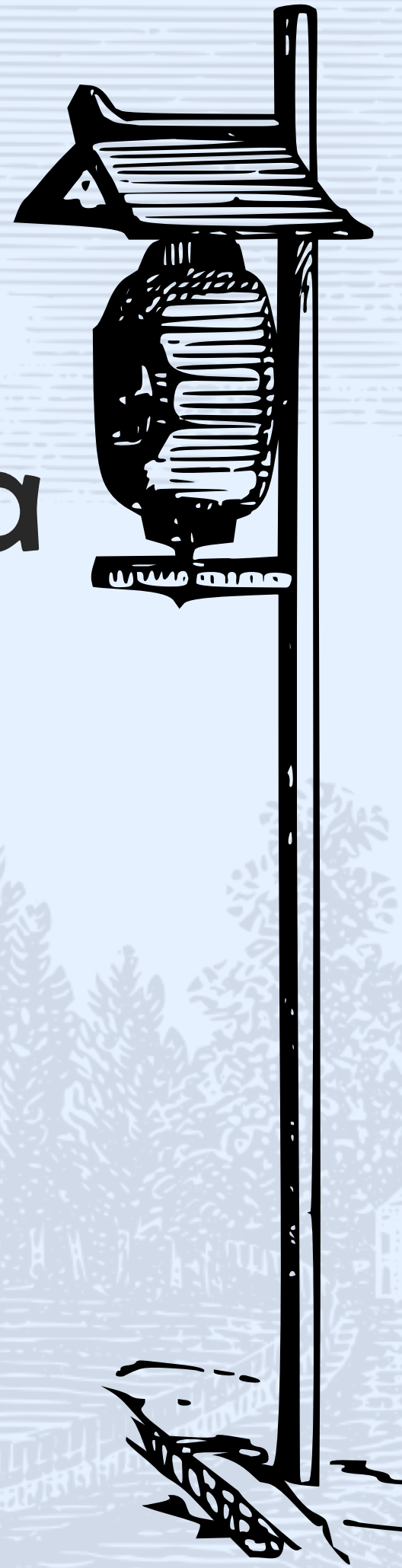
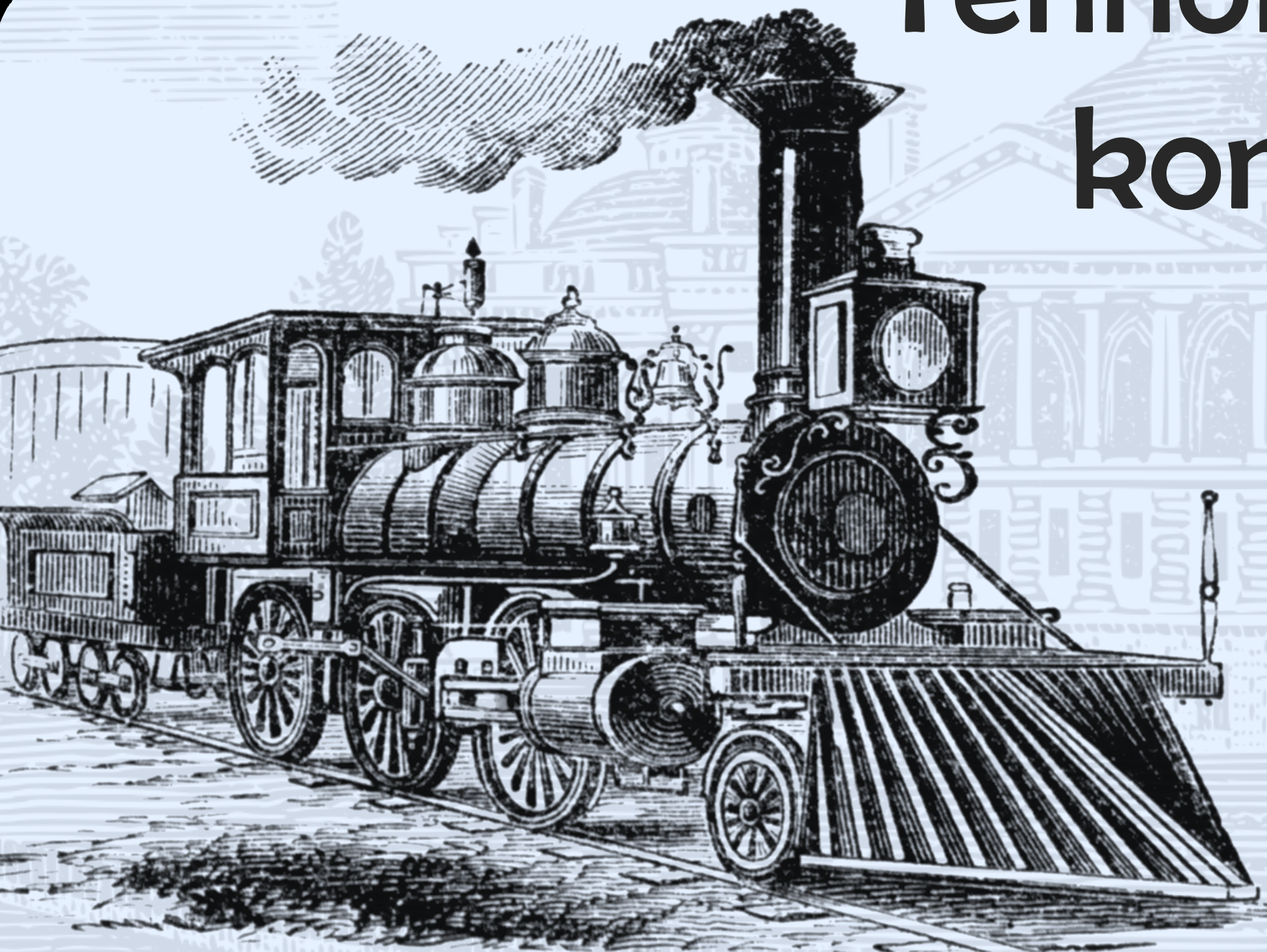

Cilj: Omogućiti da se jedan deo mreže isključi bez prekida struje u celom sistemu.

Tehnologija održavanja kontaktne mreže

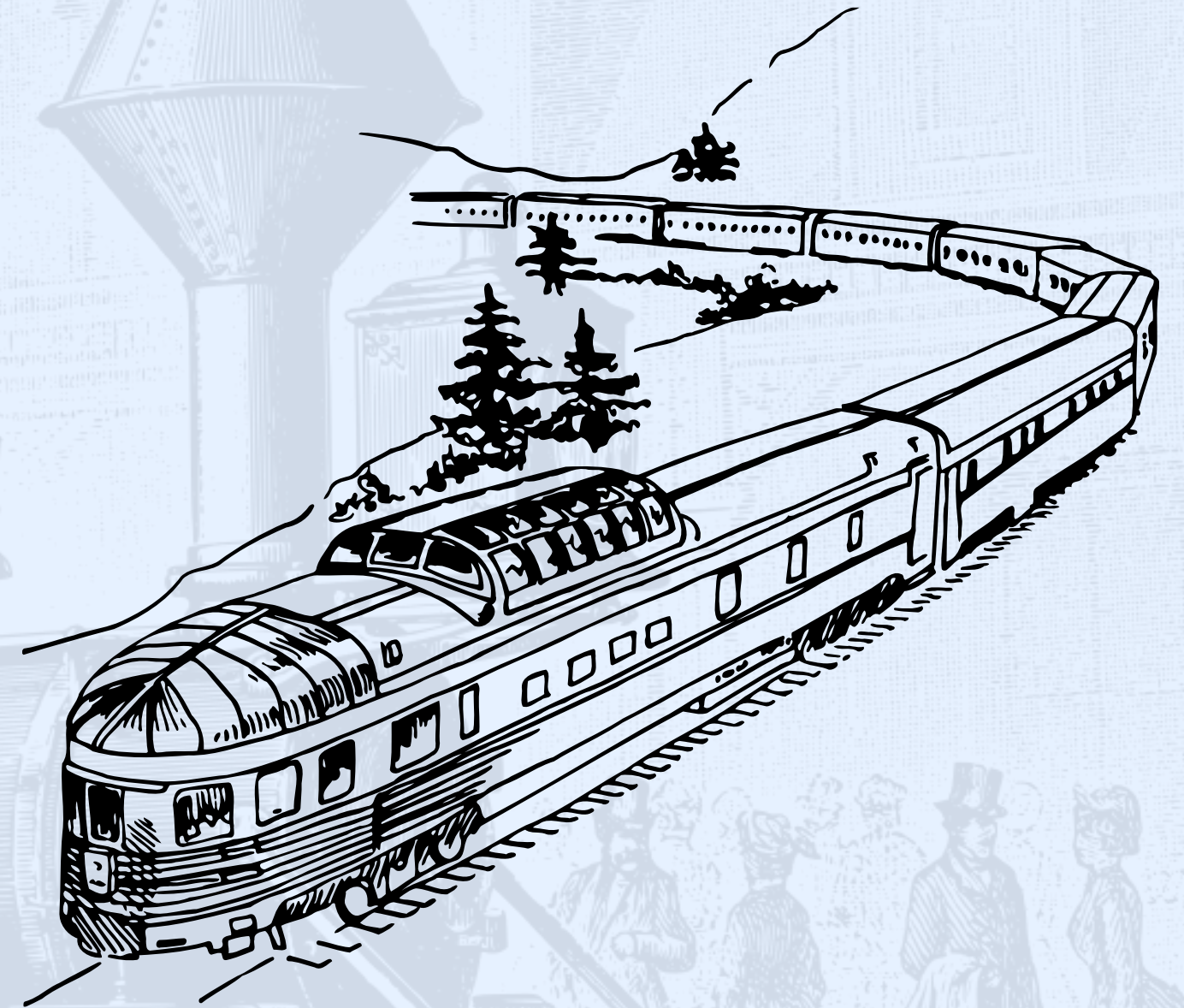

Šta je održavanje kontaktne mreže?

- Omogućava normalno funkcionisanje kontaktne mreže
- Obuhvata nadzor, merenja i preglede
- Može biti plansko ili hitno (u slučaju kvarova)

Planski radovi

Tri osnovne grupe:

- ❖ Osmatranje
- ❖ Merenje
- ❖ Pregledi

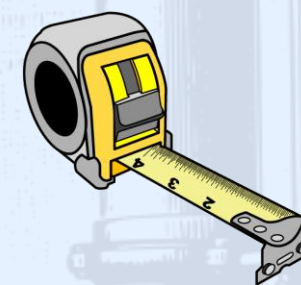

Osmatranje

- ❖ Posmatranje mreže pešice ili iz lokomotive
- ❖ Utvrđuje stanje i kvalitet oduzimanja struje

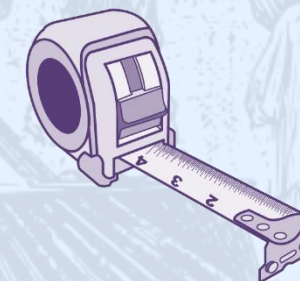
Merenje

Dve osnovne kategorije:

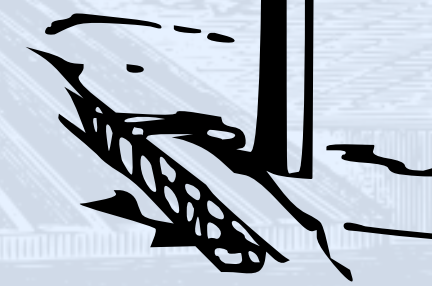
- ❖ Kvalitet oduzimanja struje (struja, napon, amplitude)
- ❖ Geometrijske veličine kontaktne mreže

Merenje kvaliteta struje

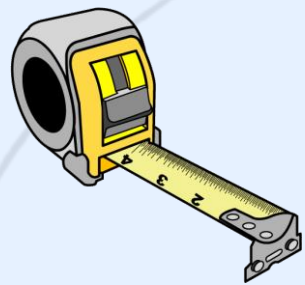

Izvodi se u tri stanja voznog voda:

- ❖ Bez napona i uzemljen
- ❖ Pod naponom, bez oduzimanja struje
- ❖ Pod naponom, sa oduzimanjem struje

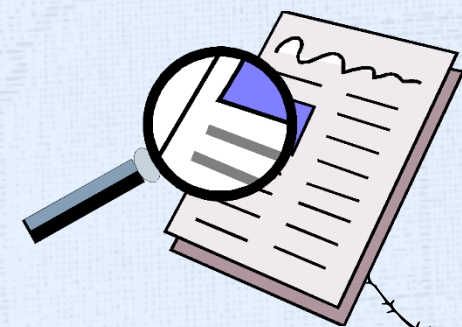

Merenje geometrijskih veličina

- ❖ Visina kontaktnog provodnika iznad šine
- ❖ Registrovanje poligonacije
- ❖ Registrovanje tačaka vešanja

Pregledi kontaktne mreže

- ❖ Redovne revizije (periodične, detaljne)
- ❖ Pregledi delova sa kraćim rokom trajanja (češći, ne zahtevaju zaustavljanje saobraćaja)

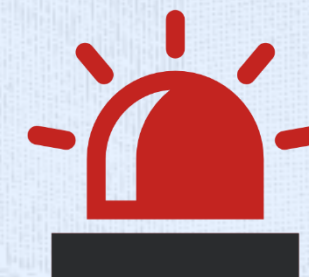
Redovne revizije

- ❖ Isključuje se napon, saobraćaj se zaustavlja na sekciji
- ❖ Provera konzola, zavrtnjeva, zaštita od rđe
- ❖ Popravke i zamene oštećenih delova

Hitne intervencije

- ❖ Neplanirani radovi zbog kvarova ili bezbednosnih problema
- ❖ Brza reakcija specijalnih ekipa
- ❖ Uzroci: spoljašnji faktori, greške u rukovanju, materijalu ili montaži

Zaključak

Održavanje kontaktne mreže je ključno za sigurnost i nesmetan saobraćaj vozova.

Glavni ciljevi održavanja kontaktne mreže

- ❖ Obezbeđivanje neprekidnog napajanja vučnih vozila
- ❖ Sprečavanje kvarova
- ❖ Produženje radnog veka infrastrukture
- ❖ Održavanje bezbednosti železničkog saobraćaja

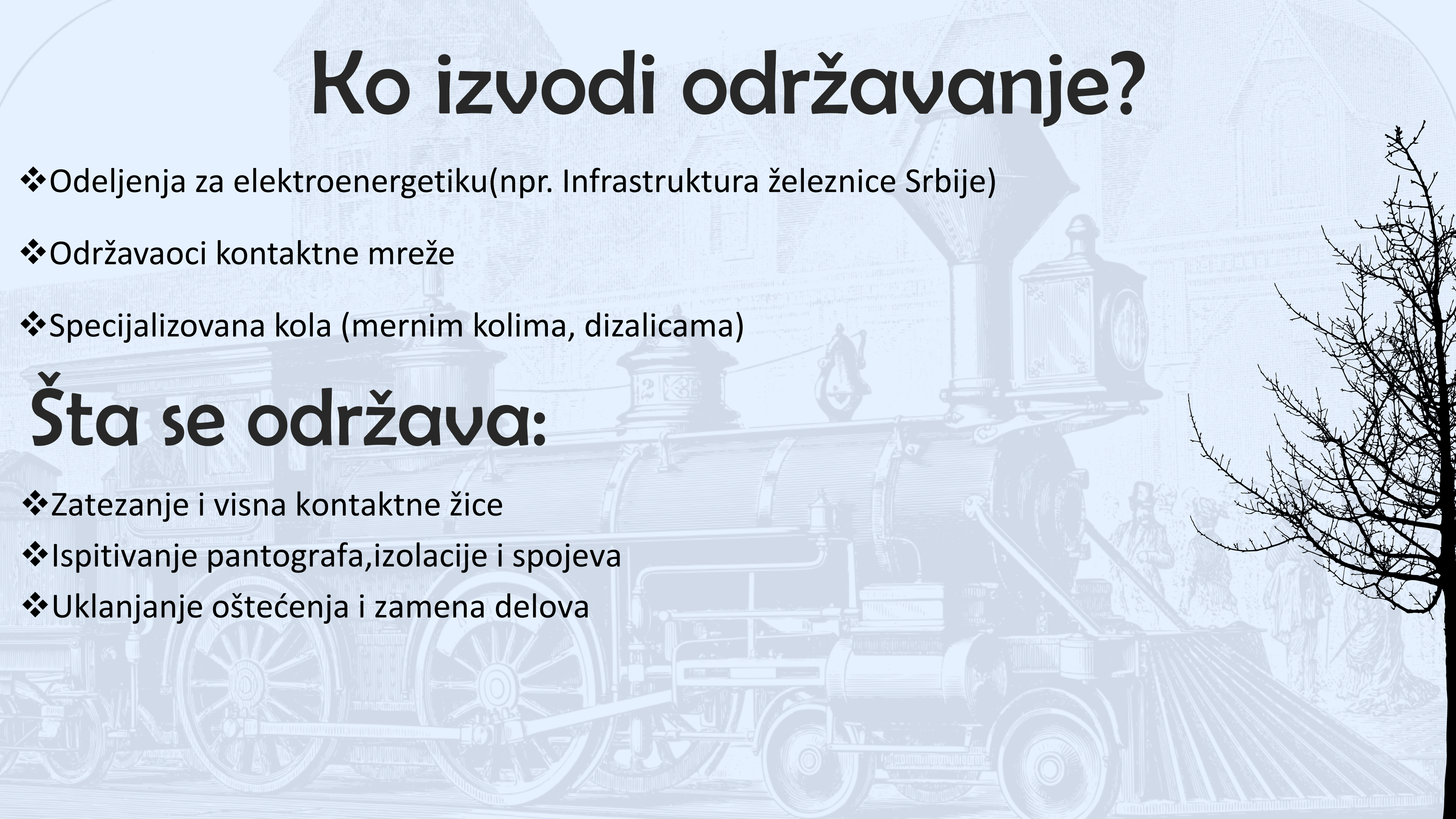

Ko izvodi održavanje?

- ❖ Odeljenja za elektroenergetiku (npr. Infrastruktura železnice Srbije)
- ❖ Održavaoci kontaktne mreže
- ❖ Specijalizovana kola (mernim kolima, dizalicama)

Šta se održava:

- ❖ Zatezanje i visna kontaktne žice
- ❖ Ispitivanje pantografa, izolacije i spojeva
- ❖ Uklanjanje oštećenja i zamena delova

Vozila za održavanje kontaktne mreže

Svako vozilo karakteriše se sopstvenim pogonom i platformama za rad ili uređajima koji služe za merenje.

Osnovna podela: šinska, drumska i kombinovana.

- ❖ Šinska:
  - Omogućavaju bolji prilaz kontaktnoj mreži (što ne moraju da poseduju velike platforme za prilaz)
  - Zahtevaju duži zatvor pruge
- ❖ Drumska:
  - Zahtevaju manji zatvor pruge.
- ❖ Kombinovana vozila: konstruisana su vozila koja mogu se kretati i po drumu i po šinama.

Vozilo za održavanje kontaktne mreže industrijske železnice TEHT

Specijalno železničko vozilo sa dva pogonska motora-jednim na dizel, drugim na el.energiju iz kontaktne mreže

---

Poseduje merno-pogonski pantograf i platformu sa merdevinama, sa platoom oko nje za održavanje voznog voda.

Vozilo ima pokretni most sa platformom.

Vozilo je opremljeno mernom platformom koja je ugrađena na krovu.

Pantograf ima:

- ❖ Uređaj za uzemljenje
- ❖ Indikator prisustva napona u kontaktnoj mreži

Zanimljivosti

Ptice i lišće – skriveni neprijatelji

Kontaktna mreža često trpi kvarove zbog ptica koje prave gnezda na izolatorima i lišća koje izaziva vlagu i kratke spojeve.

Brzina zahteva preciznost

Kod brzina većih od 160 km/h, tolerancija visine žice je manja od ± 10 mm. Svaka veća nepravilnost može izazvati iskrenje ili gubitak kontakta.

